

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR CERTIFIKAAT

GRAAD 12

VERBRUIKERSTUDIES

FEBRUARIE/MAART 2017

MEMORANDUM

PUNTE: 200

Hierdie memorandum bestaan uit 17 bladsye.

VRAAG 1

1.1	1.1.1	C✓	<i>Verstaan, maklik (Fokus, bl.104; Suksesvol, bl.126)</i>	(1)
	1.1.2	D✓	<i>Verstaan, maklik (Fokus, bl.75; Suksesvol, bl.85)</i>	(1)
	1.1.3	C✓	<i>Verstaan, maklik (Fokus, bl.77; Suksesvol, bl.91)</i>	(1)
	1.1.4	A✓	<i>Verstaan, maklik (Fokus, bl.77; Suksesvol, bl.91)</i>	(1)
	1.1.5	A✓	<i>Verstaan, maklik (Fokus, bl.79; Suksesvol, bl.93)</i>	(1)
	1.1.6	C✓	<i>Verstaan, matig (Fokus, bl.49; Suksesvol, bl.54)</i>	(1)
	1.1.7	D✓	<i>Onthou, maklik (Fokus, bl.61; Suksesvol, bl.67)</i>	(1)
	1.1.8	A✓	<i>Onthou, maklik (Fokus, bl.117; Suksesvol, bl.137)</i>	(1)
	1.1.9	B✓	<i>Onthou, maklik (Fokus, bl.128; Suksesvol, bl.146)</i>	(1)
	1.1.10	B✓	<i>Onthou, maklik (Fokus, bl.61; Suksesvol, bl.67)</i>	(1)
	1.1.11	A✓	<i>Onthou, maklik (Fokus, bl.148; Suksesvol, bl.162)</i>	(1)
	1.1.12	B✓	<i>Onthou, maklik (Fokus, bl.134; Suksesvol, bl.155)</i>	(1)
	1.1.13	D✓	<i>Onthou, maklik (Fokus, bl.122; Suksesvol, bl.140)</i>	(1)
	1.1.14	D✓	<i>Onthou, maklik (Fokus, bl.64; Suksesvol, bl.72)</i>	(1)
	1.1.15	A✓	<i>Verstaan, maklik (Fokus, bl.40; Suksesvol, bl.42)</i>	(1)
	1.1.16	D✓	<i>Verstaan, matig (Fokus, bl.13; Suksesvol, bl.19-20)</i>	(1)
	1.1.17	C✓	<i>Verstaan, matig (Fokus, bl.17; Suksesvol, bl.22)</i>	(1)
	1.1.18	B✓	<i>Verstaan, matig (Fokus, bl.168; Suksesvol, bl.185)</i>	(1)
	1.1.19	C✓	<i>Verstaan, moeilik (Fokus, bl.166; Suksesvol, bl.183)</i>	(1)
	1.1.20	B✓	<i>Analisering, moeilik (Fokus, bl.167-168; Suksesvol, bl.185)</i>	(1)
1.2	1.2.1	emulgeerders✓	<i>(Fokus, bl.93; Suksesvol, bl.113)</i>	(1)
	1.2.2	stabiliseerders✓	<i>(Fokus, bl.93, Suksesvol, bl.113)</i>	(1)
	1.2.3	bleikmiddels✓	<i>(Fokus, bl.94 ; Suksesvol, bl. 113)</i>	(1)
	<i>Onthou, maklik</i>			

- 1.3 D✓
E✓
F✓
H✓ (in enige volgorde) (4)
Onthou, matig (Fokus, bladsy 136–137; Suksesvol, bladsy 157)
- 1.4 1.4.1 B✓ (Fokus, bl.7; Suksesvol, bl.12 en 35) (1)
1.4.2 A✓ (Fokus, bl.37; Suksesvol, bl.36) (1)
1.4.3 G✓ (Fokus, bl.36–37; Suksesvol, bl.35–37) (1)
1.4.4 C✓ (Fokus, bl.40; Suksesvol, bl.39) (1)
Verstaan, matig
- 1.5 1.5.1 D✓ (Fokus, bl.158; Suksesvol, bl.176) (1)
1.5.2 B✓ (Fokus, bl.159; Suksesvol, bl.177) (1)
1.5.3 C✓ (Fokus, bl.162; Suksesvol, bl.178) (1)
1.5.4 E✓ (Fokus, bl.161; Suksesvol, bl.177–178) (1)
Verstaan, matig
- 1.6 A✓
D✓
F✓
G✓
H✓ (in Enige volgorde) (5)
Analisering, matig (Fokus, bladsy 49, 51, 57–59; Suksesvol, bladsy 50, 51, 59–65 en KABV (Graad 11))

[40]

VRAAG 2: DIE VERBRUIKER

2.1 2.1.1 Suid Afrikaanse Inkomstediens/SAID✓ (1)
Onthou, maklik (Fokus, bladsy 163; Suksesvol, bladsy 181)

2.1.2 Lopendebetaalstelsel/LBS✓ (1)
Onthou, maklik (Fokus, bladsy 163; Suksesvol, bladsy 181)

2.1.3

	Nie-voorlopige betaling	Voorlopige belasting
Gereeldheid/ Tipe inkomste bedien	In diens van 'n werkgewer/voltyds in diens/gereelde maandelikse inkomste/vaste maandelikse inkomste/verdien 'n salaris✓ (1)	Nie vaste inkomste nie/ongereelde inkomste/mense met inkomste anders as salaris✓ (1)
Hoe gereeld die belasting betaal word	Elke maand/maandeliks✓ (1)	Twee keer per jaar✓ (1)

Verstaan, matig (Fokus, bladsy 163; Suksesvol, bladsy 181)

LET WEL: Trek een punt af indien nie in tabelformaat beantwoord is nie.

2.2 • 'n Vrystellingsklousule is 'n klousule in 'n kontrak ingesluit wat 'n party vrystel van enige aanspreeklikheid✓indien hy/sy sou versuim om die ooreenkoms te eerbiedig/wanneer die produk of diens nie die doel dien waarvoor dit bekom is nie.✓ (2)

Verstaan, maklik (Fokus, bladsy 156; Suksesvol, bladsy 173)

2.3 2.3.1 • Ketel✓
 • Basiese lig✓
 • Verhitting van water✓
 • Strykwerk✓
 • Klein (swart en wit) televisie✓ (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 183; Suksesvol, bladsy 203)

2.3.2 • Stel die warmwatersilinder/geiser se temperatuur op 60 °C/
 Verlaag die warmwatersilinder se temperatuur.✓
 • Installeer 'n tydreëlaar wat gestel kan word om die warmwatersilinder vroegoggend aan te skakel en weer in die aand.✓
 • Isoleer die warmwatersilinder/gebruik 'n warmwatersilinder kombors en uitlaatpype wat verhoed dat hitte verlore gaan.✓
 • Gebruik 'n laevloeistortkop omdat hulle 40 persent minder warm water gebruik.✓
 • Installeer 'n sonenergie/sonverhittingseenheid saam met die warmwatersilinder om water te verhit omdat 25 persent of meer bespaar kan word op die elektriese rekening.✓ (2)

Verstaan, matig (Fokus, bladsy 174; Suksesvol, bladsy 192) (Enige 2)

- 2.4
- Inflasie: Inflasie verhoog die prys van goedere en dienste daarom sal verbruikers meer op voedsel bestee.✓
  - Stygende brandstofpryse: Wanneer die brandstofpryse styg, sal vervoer van voedsel na die verkooppunt verhoog✓ dus sal voedselpryse selfs meer styg omdat verbruikers uiteindelik vir die styging van die brandstofprys betaal.✓
  - Voedsel op krediet koop: Indien voedsel op kredietgekoop word, sowel as verhoogde rentekoerse mag die voedselpryse selfs meer verhoog.✓
  - Waardevermindering van die rand: Ingevoerde voedselitems sal meer kos.✓ (Enige 4) (4)

Toepassing, moeilik (Sukcesvol, bladsy 182-185; Fokus, bladsy 164-168)

- 2.5
- Dit is baie waarskynlik dit hierdie 'n valse e-pos/uitvissing/ swendelskema/identiteitdiefstal is.✓
  - Dit is baie onwaarskynlik dat enige finansiële instelling 'n rentekoers so laag soos 4,00%✓ omdat dit laer as die repokoers is en die instelling sal nie geld maak nie aangesien dit laer as die repokoers is en die instelling sal nie geld maak nie.✓
  - Hierdie transaksie lyk te goed om waar te wees, dus is dit moontlik te goed om waar te wees/onwaar.✓ (Maksimum 3)
  - 'n Verbruiker moenie persoonlike besonderhede aan Elite Loans gee/ e-pos nie.✓
  - Dit is die beste om hierdie e-pos uit te wis.✓ (Minimum 1) (4)

Analiserings, matig (Fokus, bladsy 159; Sukcesvol, bladsy 177)

[20]

VRAAG 3: VOEDSEL EN VOEDING

- 3.1
- Antioksidante preserveer die voedselkwaliteit/verleng die raklewe✓ van voedsel.
  - Voorkom galsterigheid✓ en onaangename smaak en reuk✓ in margarien/kookolie/koekies/aartappelskyfies/sopmengsels.
  - Preserveer die kleur van vars gesnyde vrugte en groente/vertraag ensimatieuse verbruining/verkleuring in vrugte en groente/vrugtesap/koeldrank/ingemaakte groente/bevrore vrugte.✓
- (Enige 3) (3)

Onthou, matig (Fokus, bladsy 34; Suksesvol, bladsy 114)

- 3.2
- Drink slegs veilige water wat gereeld met chloor behandel word.✓
  - Kook water✓ vir 10 tot 15 minute indien jy nie seker is dat dit veilig is nie.
  - Moenie in besmette water swem nie.✓
  - Moenie vrugte/groente in besmette water afspoel nie.✓
- (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 90; Suksesvol, bladsy 107-108)

- 3.3
- Voedselbestralingvernietig mikro-organismes/patogene bakterieë/ander skadelike organismes✓ om siektes wat deur voedsel oorgedra word te verhoed/maak voedsel veiliger om te eet.✓
  - Dit vernietig of onaktiveer organismes wat voedselbederf veroorsaak.✓ Op hierdie manier word die raklewe van vrugte en groente verleng/kan langer geberg word.✓
  - Bestraling vertraag die uitloop van uie/knoffel/aartappels/rypwording van vrugte,✓ dus verminder dit verliese deur beskadiging tydens vervoer/berging.✓ Op hierdie manier word die raklewe van die vrugte en groente verleng.✓
  - Dit vernietig insekte in of op tropiese vrugte wat ingevoer of uitgevoer word.✓ Op hierdie manier word die raklewe van die vrugte verleng.✓
- (Enige 2 x 2) (4)

Verstaan, matig (Fokus, bladsy 105; Suksesvol, bladsy 127)

- 3.4   3.4.1
- Diabetes is 'n kroniese siekte waar die bloedglukosevlak abnormaal hoog is✓ omdat die liggaam dit nie deeglik kan beheer nie.✓ Dit kom voor wanneer die betaselle in die pankreas nie enige insulien produseer nie✓ of nie genoeg insulien produseer nie✓, of wanneer die liggaam nie insulien effektief gebruik nie.✓
- OF**
- Diabetes ontwikkel wanneer die liggaam nie genoeg insulien vervaardig nie✓ of nie in staat is om die insulien wat dit vervaardig te gebruik nie. ✓ Insulien word benodig om suiker om te skakel na energie.✓ Sonder insulien bou suiker in die bloed op/hoë bloedglukosevlakke ontwikkel.✓
- (Enige 3) (3)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 72-73; Suksesvol, bladsy 80)

- 3.4.2
- Daar is 'n verband tussen tipe 2-diabetes en leefstyl.✓
  - Die begin van tipe 2-diabetes mag voorkom of vertraag word deur 'n gesonde dieet te volg.✓
  - Deur 'n normale liggaamsgewig te handhaaf✓ omdat vetsug/oorgewig die risiko van koronêre hartsiektes en diabetes verhoog. ✓
  - Deur 'n aktiewe leefstyl/gereelde oefening te doen✓ word die liggaam gehelp om insulien meer effektief te gebruik,✓ wat bloedglukosevlakke beheer.✓ (Enige 5) (5)

Verstaan, matig (Fokus, bladsy 73; Suksesvol, bladsy 82)

- 3.5
- Vars vrugte en groente bevat Vitamien C✓ wat die absorpsie van yster bevorder/verhoog.✓
  - Yster in groen blaargroente sal help in die vorming van hemoglobien/rooibloedselle.✓ (Enige 2) (2)

Verstaan, matig (Fokus, bladsy 76-77; Suksesvol, bladsy 91)

- 3.6 3.6.1
- Hipertensie word veroorsaak wanneer die druk teen die wande van die slagare✓ vir 'n lang tydperk hoog bly.✓
OF
  - Hipertensie ontwikkel wanneer die wande van die groter slagare hulle natuurlike elastiesiteit verloor✓ en verhard,✓ en die kleiner bloedvate vernou weens die bloeddruk wat vir 'n lang tyd hoog bly.✓
OF
  - Die bloeddruk wat in die slagare vloei✓ word gemeet op 'n hoë en 'n lae punt.✓ Indien bloeddruk te hoog is/hipertensie maak jou in 'n risiko✓ vir 'n hartaanval/beroerte/nierskade/oogskade (Enige 2) (2)

Onthou, matig (Fokus, bladsy 77; Suksesvol, bladsy 86)

- 3.6.2
- Saul moet kruie/speserye gebruik om sy voedsel te geur✓ in plaas van sout.
  - Verminder die inname van geprosesseerde voedsel/versnaperinge/gerookte vleis/spek/biltong/aartappelskyfies/gemorskos/gesoute neute/grondboontjies/gesoute springmielies/souterige kraakbeskuitjies/pizza omdat dit versteekte sout bevat.✓
  - Verminder/Bepers voedsel wat sout/natrium/natriumchloried/mononatriumglutamaat (MSG) in die lys van bestanddele bevat.✓
  - Verminder/Bepers souterige voedselprodukte/produkte met baie sout wat meer as 600 mg/1,5 g sout per 100 g bevat.✓
  - Moenie meer as 5 g/1 teelepel sout per dag inneem nie.✓
  - Eet voedselprodukte laag in sout/minder as 120 mg/0,3 g sout per 100 g.✓
  - Bepers die hoeveelheid sout wanneer voedsel gaargemaak word. ✓
  - Moenie ekstra sout oor gaar voedsel strooi nie.✓ (Enige 5) (5)

Toepassing, matig (Fokus, bladsy 77; Suksesvol, bladsy 87-88)

3.7

KRITERIA	RIGLYNE OM VETSUG TE VOORKOM	GESONDER ALTERNATIEF
GAARMAAK-METODE GEBRUIK	<ul style="list-style-type: none"> • Vermyn gebraaide voedsel/ gebruik minder vet wanneer voedsel gaargemaak word.✓ (1) 	<ul style="list-style-type: none"> • Rooster/bak/stoom voedsel✓ <p>(1)</p>
KOOLHIDRAAT-INNAME	<ul style="list-style-type: none"> • Verminder die inname van verfynde koolhidrate/ stysel✓ • Eet lae GI/onverfynde koolhidrate.✓ (Enige 1) 	<ul style="list-style-type: none"> • Eet volgraankoolhidrate✓ • Eet lae GI-voedsel✓ <p>(Enige 1)</p>

(4)

*Verstaan, matig (Fokus, bladsy 98; Suksesvol, bladsy 83)***LET WEL:** Een punt moet afgetrek word indien nie in tabelformaat NIE.

3.8

EEN TIPE BROOD	EEN SMEER	EEN PROTEÏEN-VULSEL	TWEE BYKOSSE
Volgraan-/bruinbrood✓ Rede: <ul style="list-style-type: none"> • Hoog in vesel✓ • Lae GI✓ • Sal die bloedcholesterolvlak verlaag✓ <p>(2)</p>	'Lite'-margarien✓ Rede: <ul style="list-style-type: none"> • Sal die totale vetinhoud verlaag. ✓ • Beskerm die hart omdat die meeste die hart-en-beroertestigtingembleem (logo) bevat✓ <p>(2)</p>	Gerookte hoender/Tunamayonnaise✓ Rede: <ul style="list-style-type: none"> • Hoog in proteïene✓ • Hoender sonder die vel bevat 'n laer vetinhoud. ✓ • Tuna is ryk aan omega-3-vetsure wat die hart en bloedvate beskerm. ✓ <p>(2)</p>	Tamatie/Komkommer/Laevetkaas/Blaarslaai Rede: <ul style="list-style-type: none"> • Tamatie/komkommer/blaarslaai is ryk aan vitamien/minerale/vesel/laag in vet✓ wat die risiko van koronêre hartsiektes verminder. ✓ • Laevetkaas het 'n laer vetinhoud wat die risiko van koronêre hartsiektes verminder. ✓ <p>(4)</p>

(10)

LET WEL: Een punt vir elke keuse en Een punt vir 'n rede.*Analiserings, moeilik (Fokus, bladsy 73-75; Suksesvol, bladsy 83-85)***[40]**

VRAAG 4: KLEDING

- 4.1
- Hulle betaal regverdige/billike lone.✓
  - Hulle verskaf goeie werkomstandighede.✓
  - Hulle voorsien ordentlike werksure.✓
  - Hulle gebruik nie kinderarbeid nie.✓
  - Hulle voldoen aan arbeids-en veiligheidswette.✓
  - Hulle ondersteun omgewingsvolhoubaarheid.✓
- (Enige 3) (3)
- Onthou, maklik (Fokus, bladsy 61; Suksesvol, bladsy 69)*

- 4.2
- Die uitvinding van nuwe tekstiele/kledingstowwe✓ lei tot mode-verandering.
  - Biotegnologie/nanotegnologie het 'n reeks materiale met spesiale eienskappe vir spesifieke doelwitte daar gestel,✓ soos sportdrag.
  - Gerekenariseerde patroonontwerpmetodes/verbeterde brei en naaimasjiene✓ lei tot modeverandering.
  - Maklike kommunikasie oor modes deur televisie en sosiale media/ Internet/selfone/Facebook/twitter✓ lei tot modeverandering.
- (Enige 2) (2)
- Onthou, matig (Fokus, bladsy 51; Suksesvol, bladsy 54)*

- 4.3
- Eerste indrukke is dikwels blywende indrukke.✓ Mense sal jou beoordeel op jou fisiese voorkoms✓ selfs voordat hulle met jou praat.✓ 'n Persoon wat geskik/deftig geklee is✓ gee die indruk dat hy/sy selfvertroue het,✓ gereed is om te leer✓ en gereed is om goeie werk vir die maatskappy te doen.✓ Jou doelwit met eerste indrukke behoort te wees om 'n professionele/bekwame beeld te projekteer.✓
- (Enige 3) (3)
- Verstaan, maklik (Fokus, bladsy 53; Suksesvol, bladsy 57)*

LET WEL: Trek EEN punt af indien nie in 'n paragraaf beantwoord is nie.

- 4.4
- 4.4.1
- Modesiklusse sal korter wees/nie lank hou nie/hoogtepunt van die modesiklus sal korter wees.✓
  - Modesiklusse sal oor korter periodes oorvleuel.✓
  - Dit sal lei tot meer modegiere.✓
- (Enige 2) (2)
- Toepassing, matig (Fokus, bladsy 50; Suksesvol, bladsy 50)*

- 4.4.2
- 'n Konstante aanvraag om nuwigheid te lewer, beteken dat nuwe kledingstukke deurgaans gemaak moet word. As gevolg hiervan, moet meer nuwe materiale geproduseer word. Dit veroorsaak besoedeling,✓ mag natuurlike hulpbronne/woude gebruik/uitput✓ en die gebruik van water verhoog/waterhulpbronne uitput.✓ Skadelike chemikalieë✓ word in die produksie van kleurstof gebruik. Wanneer verbruikers konstant nuwe kledingstukke/klere koop, beland die ou klere dikwels op ashope, waar dit wat nie bioafbreekbaar is, vir 'n baie lang tyd mag bly✓ en besoedeling veroorsaak.✓ As nuwe kledingstukke ingevoer word, word hulle vervoer wat koolstofdioxied vrystel.✓
- (Enige 4) (4)
- Toepassing, moeilik (Fokus, bladsy 61-63; Suksesvol, bladsy 67-70)*
- LET WEL:** Trek Een punt af indien nie in 'n paragraaf beantwoord is nie.

- 4.5 Grys baadjie✓ (1)
- Sal haar warm hou✓
  - Sal pas by die grys broek/wit hemp/ander items✓
  - Professionele//formele/deftige voorkoms✓
  - Klassieke styl, kan vir 'n lang tyd gedra word✓ (Enige 2)
- OF**
- Grys langbroek✓ (1)
- Effe/Neutrale kleur, kan met ander klere gemeng en pas word✓
  - Professionele/formele/deftige voorkoms✓
  - Klassieke styl, kan vir 'n lang tyd gehou word✓ (Enige 2)
- OF**
- Wit langmouhemp✓ (1)
- Klassieke styl, kan vir 'n lang tyd gehou word✓
  - Effe/neutrale kleur, kan met ander klere gemeng en pas word✓
  - Professionele/formele/deftige voorkoms✓ (Enige 2)
- (Enige 2 x 3) (6)
- Evaluering, matig (Fokus, bladsy 57-60; Suksesvol, bladsy 61-62, 64)*

[20]

VRAAG 5: BEHUISING

- 5.1
- Betaling van die kapitaal (bedrag geleen)✓
  - Rente✓
  - Lewensversekeringspremies/paaielemente✓
  - Huiseienaar se premies/-paaielemente vir omvattende versekering✓
  - Administrasiegeld✓ (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 128; Suksesvol, bladsy 145)

- 5.2
- 'n Titelakte is 'n dokument wat die besonderhede van die eienaarskap ✓ en die eiendom aandui.✓
- OF**
- 'n Titelakte is 'n dokument wat bewys dat jy die eienaar van die eiendom is✓ en sluit die ligging/grootte van die eiendom✓ sowel as die eienaar se besonderhede. (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 128; Suksesvol, bladsy 146)

- 5.3
- 'n Deposito word betaal vir die aansluiting van water✓ en elektrisiteit✓ wanneer 'n verbruiker 'n huis koop. (2)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 128; Suksesvol, bladsy 147)

- 5.4
- Afbreek van koste/bou-/regskoste.✓
  - Duidelike beskrywing van die materiale en afwerkings.✓
  - Presiese dimensies van die huis/dimensies volgens die huisplan.✓
  - Voltooidatum.✓
  - Datum en betalingsmetode.✓
  - Waarborges wat die bouer voorsien vir herstelwerk/om enige strukturele foute/lekkasie in die dak/verkeerde bouwerk/laat voltooiing van werk, reg te stel.✓
  - 'n Klousule van kansellasië/beëindiging van die kontrak as enige van die partye nie daarby kan hou nie/klousule wat aandui dat as die leningaansoek nie goedgekeur word nie/aansoek vir staatsubsidie afgekeur word, dat die ooreenkomste met die kontrakteur/bouer nie nagekom kan word nie/verval.✓ (Enige 4) (4)

Onthou maklik (Fokus, bladsy 120; Suksesvol, bladsy 139)

- 5.5   5.5.1
- Hierdie versekering sal enige verliese dek indien die permanente huisstruktuur✓ beskadig word as gevolg van natuurlike rampe/storms✓'n ongeluk✓'n gebarste warmwaterstelsel✓ politieke onrus✓'n vuur. ✓ (Enige 2) (2)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 127; Suksesvol, bladsy 145)

- 5.5.2
- Huishoudelike-inhoud-versekering✓
  - Sal items dek soos elektriese toestelle/meubels/klere/gordyne.✓ (2)

Toepassing, matig (Fokus, bladsy 127-128; Suksesvol, bladsy 145)

- 5.6   5.6.1   •   Lindiwe sal nie vir 'n staatsubsidie kwalifiseer nie✓.
- Lindiwe het 'n goedgebetaalde korporatiewe werk en sy kan slegs kwalifiseer as sy R3 500.00 of minder per maand verdien.✓
- Lindiwe is nie getroud nie/het geen langtermynlewensmaat nie/is enkel/het geen afhanklikes nie en 'n burger kwalifiseer slegs as sy/hy afhanklikes het.✓ (3)
- Verstaan, maklik (Fokus, bladsy 130; Suksesvol, bladsy 149)*

- 5.6.2   Deeltitelmeenthuis.✓ (1)
- 'n Deeltitel meenthuis in 'n kompleks is veiliger/het meer sekuriteit✓/omdat sy 'n enkelvrou✓ /sy reis.✓
- Sy sal die voordeel hê om die gemeenskaplike tuin✓ en swembad✓ te geniet sonder die probleem om dit te versorg/ die huiseienaarsvereniging/regspersoon is verantwoordelik vir die instandhouding van die tuin en swembad.✓
- Sy reis gereeld en sal minder instandhouding hê om te doen✓ omdat die huiseienaarsvereniging/regspersoon✓ die buitekant van die meenthuis in stand hou.✓ (Enige 4) (4)
- Toepassing, matig (Fokus, bladsy 122-123; Suksesvol, bladsy 140-141)*

- 5.7   •   Om 'n eiendom te koop is baie duur omdat daar oordragkoste/ oordragheffings/oordragsgeld✓ en versteekte/verbandregistrasiegeld/ aktekantoorgeld/tussentydse tariewe/aanvangsgeld/eiendomswaardasie- gelde/okkupasiehuur/administrasiegeld/diensaansluitinggeld is.✓
- Huur is goedkoper op die korte duur/aanvanklik goedkoper✓ en dit stel die huurder in staat om geld te spaar✓ vir 'n deposito. Hoe groter jou deposito, hoe makliker sal dit wees om jou finansiële verantwoordelikhede van huiseienaarskap na te kom.✓
- 'n Huurder betaal 'n vaste bedrag oor 'n spesifieke tydperk✓ en word nie deur verhoging in rentekoerse affekteer nie.✓
- 'n Huurder betaal nie munisipale heffings/eiendomsbelasting nie./ Eienaars betaal munisipale heffings en eiendomsbelasting.✓
- 'n Huurder betaal nie vir die instandhouding van die eiendom nie./ Eienaars betaal vir instandhouding.✓
- 'n Huurder betaal nie verbandversekering/huiseienaarsversekering nie./ Eienaars betaal verbandversekering/huiseienaarsversekering.✓
- Dit is maklik om te trek nadat kennis betyds gegee is.✓ Dit is dus makliker om te huur indien jy nie lank in 'n stad/dorp gaan woon nie/weet dat jy binnekort gaan verhuis.✓ (4 x 2) (8)
- Toepassing, matig (Fokus, bladsy 118 en 127-128; Suksesvol, bladsy 137 en 146-147)*

- 5.8   5.8.1   Funksionaliteit:
- Die toestel is klein en sal maklik in 'n klein ruimte pas.✓
  - Die toestel is nie swaar nie en kan maklik beweeg word as die student beweeg.✓
  - Die toestel is meerdoelig omdat die student kan kook, bak en rooster.✓ (Enige 2)
- 5.8.2   Menslike energieverbruik:
- Soliede plate is maklik om skoon te maak,✓dus bespaar dit menslike energie.✓
  - Die toestel maklik om te gebruik kontrole knoppies.✓ (Enige 2)
- 5.8.3   Nie-menslike energieverbruik:
- Soliede plate neem 'n rukkie om warm te word,✓dit mors elektrisiteit.✓
  - Soliede plate bly vir etlike minute warm nadat hulle afgeskakel is,✓dus kan voedsel warm gehou word nadat dit gaar is.✓
  - Daar is twee plaat groottes, dus kan energie bespaar word as 'n klein kastrol gebruik word.✓
  - Die temperatuur kontrole is doeltreffend omdat hulle meer gereguleerde hitte voorsien.✓
  - Die oond is energie doeltreffend omdat minder elektrisiteit benodig word✓ om 'n klein oond te verhit. (Enige 5)
- 5.8.4   Gevolgtrekking:
- Die toestel sal voldoen aan die gaarmaakbehoefte vir 'n student wat meestal vir hom/haarself kook.✓
  - Hierdie gaarmaaktoestel is geskik vir 'n student wat 'n klein woonstel intrek.✓ (Enige 1) (10)

Evaluering, matig (Fokus, bladsy 139-140; Suksesvol, bladsy 159-160)

LET WEL: Die gevolgtrekking kan aan die begin of aan die einde van die antwoord wees.

[40]

VRAAG 6: ENTREPRENEURSKAP

- 6.1
- Naam van produk✓
  - Handelsnaam/handelsmerk✓
  - Naam en adres van vervaardiger✓
  - Prys/pryskode/strepieskode✓
  - Produkinhoud✓
  - Grootte/M/L/XL, ens✓
  - Versorginginstruksies ✓
- (Enige 4) (4)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 29; Suksesvol, bladsy 29)

- 6.2
- Skep bewustheid van die produk of diens.✓
  - Om die aandag van die kliënte te trek./Verbruiker belangstelling te wek.✓
  - Kliënte te oorreed om die produk te koop./Skep die begeerte om die artikel/produk te besit./Om verbruikers te oorreed om die produk te koop.✓
  - Die mark vir nuwe kliënte uit te brei.✓
  - Om inligting oor die produk te verskaf.✓
- (Enige 3) (3)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 30; Suksesvol, bladsy 30)

LET WEL: Merk slegs die eerste drie antwoorde.

- 6.3
- Gebruik goedere en dienste om die lewenskwaliteit te verbeter✓ en om die behoeftes van verbruikers te bevredig,✓ die gebruik van natuurlike hulpbronne, toksiese materiaal en chemikalieë/afval✓ en besoedeling te verminder✓ om die natuurlike omgewing te beskerm. ✓
- (Enige 3) (3)

Onthou, maklik (Fokus, bladsy 26; Suksesvol, bladsy 26)

- 6.4
- Vraaggebaseerde prysbepalingstrategie:
- Die entrepreneur begin deur die prys, wat die teikenmark bereid is om te betaal te bepaal.✓
  - Die entrepreneur werk dan terug en verseker dat die koste so laag as moontlik gehou word sodat 'n wins nog steeds gemaak word.✓
- OF**
- Kostegebaseerde prysbepalingstrategie:
- Die entrepreneur prys sy of haar produkte bo die gemiddelde markprys.✓
  - Die hoër prys sal vir die kliënte aandui dat die produk van 'n hoë kwaliteit/ uniek is.✓
- (2)

Onthou, maklik (Kostegebaseerde prysing: Fokus, bladsy 32; Vraaggebaseerde prysing: Suksesvol, bladsy 31)

- 6.5   6.5.1   Infrastruktuur:
- Kombuis (van haar ma)✓
  - Elektrisiteit✓
  - Water✓
- Toestelle:
- Gereedskap/apparaat (van haar ma) ✓
  - Geld vir die suikertermometer✓
- Voorraad:
- Materiaal/hout vir die rakke wat gebou moes word✓
  - Geld vir die grondstowwe/bestanddele✓ (Enige 3) (3)
- Onthou, maklik (Fokus, bladsy 11; Suksesvol, bladsy 18)*
- 6.5.2   • Die area moet goed belig wees sodat voorraad georganiseer en doeltreffend bestuur kan word.✓
- Voorraad moet so gerangskik en gestoor word dat goedere wat gereeld gebruik word maklik uitgehaal kan word.✓
  - Rangskik voorraad volgens die beste voor/vervaldatum/volg eerste-in-eerste-uit-beginsel.✓
  - Maak seker dat die vertrek nie klam is/muwwerig is nie/bergplek moet koel en droog wees.✓
  - Die rakke moet skoon en stofvry wees.✓
  - Behandel die bergplek vir peste en plaë.✓ (Enige 3) (3)
- Verstaan, maklik (Fokus, bladsy 22-23; Suksesvol, bladsy 25)*
- 6.5.3   • Moet pas by die meringues/geskikte vorm wat die vorm van die meringue sal beskerm.✓
- Moet sterk wees om die meringues te beskerm.✓
  - Geskikte grootte vir die meringues.✓
  - Moet die meringues skoon/vars/veilig hou vir die voorgenome raklewe.✓
  - Moet lugdig wees/die meringues beskerm teen stof/klammigheid/uitdroging/kontaminasie/besmetting.✓
  - Sterk genoeg om te vervoer.✓
  - Maklik hanteerbaar, oop- en toemaak.✓ (Enige 3) (3)
- Verstaan, maklik (Fokus, bladsy 22; Suksesvol, bladsy 29)*
- 6.5.4   (a) Menslike vaardigheid:
- Anati het die vaardigheid om fudge en meringues te maak – sy het dit op skool geleer.✓ Sy het 'n kursus by 'n kookskool bygewoon✓ dit het haar gehelp om die toffie- en nougatresepte te verbeter. (2)
- (b) Verbruikeraanklank:
- Haar produkte vind aanklank by die studente/ Die studente het van haar produkte gehou.✓
  - Dit was vir die studente maklik om die lekkergoed direk by haar te koop.✓ Hulle het vir 'n groter verskeidenheid gevra✓, soos nougat en fudge.✓ (Enige 2) (2)
- Verstaan, matig (Fokus, bladsy 10 – 14; Suksesvol, bladsy 16 - 20)*

6.5.5

Opsie 1:

$$\begin{aligned}\text{Koste van een pakkie} &= R18,00 \div 100 \\ &= R0,18\checkmark\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}R31,00 + R4,00 &= R35,00 \div 36 \\ &= R0,97 \text{ per blokkie}\checkmark\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Koste per pakkie} &= R0,97 \times 2 + R0,18 \\ &= R2,12\checkmark\end{aligned}$$

$$R2,12 \times 120\%\checkmark = R2,54\checkmark$$

$$R2,12 + R2,54 = R4,66\checkmark$$

$$\text{Verkoopprijs van een pakkie} = R5,00\checkmark$$

Opsie 2:

$$\begin{aligned}\text{Koste van een pakkie} &= R18,00 \div 100 \\ &= R0,18\checkmark\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}R31,00 \div 36 &= R0,86 \text{ per blokkie} \\ R4,00 \div 36 &= R0,11 \text{ per blokkie} \\ R0,86 + R0,11 &= R0,97 \text{ per blokkie}\checkmark\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Koste per pakkie} &= R0,97 \times 2 + R0,18 \\ &= R2,12\checkmark\end{aligned}$$

$$R2,12 \times 120\%\checkmark = R2,54\checkmark$$

$$R2,12 + R2,54 = R4,66\checkmark$$

$$\text{Verkoopprijs van een pakkie} = R5,00\checkmark$$

Opsie 3:

$$\begin{aligned}\text{Koste van een pakkie} &= R18,00 \div 100 \\ &= R0,18\checkmark\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}R31,00 + R4,00 &= R35,00 \div 18 \\ &= R1,94 \text{ per pakkie}\checkmark\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{Koste per pakkie} &= R0,18 + R1,94 \\ &= R2,12\checkmark\end{aligned}$$

$$R2,12 \times 120\%\checkmark = R2,54\checkmark$$

$$R2,12 + R2,54 = R4,66\checkmark$$

$$\text{Verkoopprijs van een pakkie} = R5,00\checkmark$$

(7)

LET WEL: Die rand(R)waarde moet aangedui word. Penaliseer (-1) slegs een maal.
Toepassing, matig (Fokus, bladsy 37-38; Suksesvol, bladsy 38-39)

- 6.5.6
- In Desember, Januarie, April en Julie is die student met vakansie,✓ daarom het sy 'n laer inkomste tydens hierdie maande. Haar produksiekoste verhoog omdat sy gedurende die vakansie die produkte maak.✓
  - In Februarie, Maart, Mei, Augustus, September en Oktober, is die studente op kampus en verkoop sy haar produkte,✓ daarom het sy tydens hierdie maande 'n hoër inkomste. Tydens hierdie maande verminder haar uitgawes/produksiekostes omdat sy minder produkte maak/ sy studeer.✓

(4)

Analisering, matig (Fokus, bladsy 39; Suksesvol, bladsy 41)

- 6.5.7
- Sy moet van haar wins spaar✓ tydens die maande wat sy 'n inkomste verdien/Februarie, Maart, Mei, Augustus, September en Oktober, vir die bestanddele wat sy tydens die produksie-maande moet koop.✓
  - Tydens die vakansiemaande/Desember, Januarie, April en Julie kan sy haar produkte by die vlooiemark verkoop om haar inkomste te verhoog✓
  - Anati kan spesiale vakansieverpakking maak om in die gemeenskap/vlooiemark te koop/Desember/Kersvakansie.✓
  - Sy kan aanhou om op kampus te verkoop tydens vakansies as daar sportafrigting/werkswinkels/konferensies is.✓
  - Sy kan bestellings neem vir verjaardae of spesiale geleenthede.✓

(Enige 4)

(4)

Skep, matig (Fokus, bladsy 35; Suksesvol, bladsy 34)

[40]**GROOTTOTAAL: 200**